

POSTANOWIENIE

Dnia 9 lutego 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Kazimierz Jaśkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jerzy Kwaśniewski

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z powództwa P. W.

przeciwko Sądowi Rejonowemu w G., Sądowi Okręgowemu w G., P. M., M. J. i W.

A.

o ochronę dóbr osobistych,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 9 lutego 2011 r.,

zażalenia powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 6 września 2010 r.,

1. uchyla zaskarżone postanowienie w punkcie drugim i wyłącza od rozpoznania sprawy wszystkich sędziów orzekających w Sądach Okręgowych na obszarze właściwości Sądu Apelacyjnego [...], niewyłączonych w punkcie pierwszym zaskarżonego postanowienia oraz w punkcie pierwszym postanowienia Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 25 września 2009 r.;

2. do rozpoznania sprawy wyznacza Sąd Okręgowy w P.

Uzasadnienie

P. W., sędzia Sądu Rejonowego w [...] w sprawie z jego powództwa przeciwko Sądowi Rejonowemu w [...], Sądowi Okręgowemu w [...], P. M., M. J. i W. A. wniósł zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 6 września 2010 r. Powód wniósł o wyłączenie sędziów Sądów Okręgowych w T., E., B., S. i W. Zaskarżonym postanowieniem uwzględniono jego wnioski w odniesieniu do jednego sędziego Sądu Okręgowego w B. i 13 sędziów orzekających w Sądzie Okręgowym w S. oddalając go w pozostałej części. Wszyscy wyłączeni sędziowie złożyli na podstawie art. 49 w związku z art. 52 § 2 k.p.c. oświadczenia, że istnieją okoliczności mogące wywołać uzasadnioną wątpliwość co do ich bezstronności w rozpoznawanej sprawie. Sędziowie, którzy nie złożyli tych oświadczeń, nie zostali wyłączeni od jej rozpoznania.

Postanowieniem Sądu Apelacyjnego z dnia 25 września 2009 r., od rozpoznawania sprawy zostali wyłączeni sędziowie Sądu Okręgowego w G. (poza jednym). Sędziowie Sądu Apelacyjnego w [...] zostali wyłączeni postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2010 r., II PO 6/09. Tym samym postanowieniem Sąd Najwyższy wyznaczył Sąd Apelacyjny w [...] do rozpoznania wniosku powoda o wyłączenie sędziów orzekających w Sądach Okręgowych „Apelacji [...]”, co jest przedmiotem niniejszego postępowania.

W zażaleniu na zaskarżone postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] powód podważa zasadność częściowego oddalenia jego wniosku o wyłączenie pozostałych sędziów orzekających w Sądach Okręgowych na obszarze właściwości Sądu Apelacyjnego w [...]. W uzasadnieniu powód podniósł w szczególności, że to postanowienie narusza art. 49 k.p.c. przez błędne uznanie, że okoliczność, iż jednym z pozwanych jest sędzia Sądu Apelacyjnego w [...] nie stanowi wystarczającej podstawy do wyłączenia wszystkich sędziów orzekających w Sądach Okręgowych podległych Sądowi Apelacyjnemu w [...].

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest uzasadnione. Zgodnie z art. 49 k.p.c. sąd wyłącza sędziego na jego żądanie lub wnioski strony, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej

sprawie. To nowe brzmienie tego przepisu, ustalone w następstwie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 czerwca 2008 r., P 8/07 (OTK – A 2008 nr 5, poz. 84, Dz. U. Nr 119, poz. 772) rozszerzyło przesłankę wyłączenia sędziego. Przed nowelizacją przesłanką wyłączenia był stosunek osobisty między sędzią a stroną lub jej przedstawicielem mogący wywołać wątpliwości wobec bezstronności sędziego. Sąd Apelacyjny, mimo że prawidłowo powołał art. 49 k.p.c. w nowym brzmieniu, to w istocie orzekał tak, jakby ten przepis nie został zmieniony. Wyłączył bowiem tylko tych sędziów, którzy złożyli oświadczenie o istnieniu między nimi a stronami postępowania stosunku mogącego wywołać wątpliwości co do ich bezstronności (art. 52 § 2 k.p.c.). Jak jednak Trybunał Konstytucyjny podkreślił w powołanym wyroku, instytucja wyłączenia sędziego urzeczywistnia prawo do sądu wynikające z art. 45 ust. 1 Konstytucji, a wyłączenie sędziego powinno uwzględniać także okoliczności budzące wątpliwości w odbiorze społecznym co do bezstronnego orzekania przez sędziego. Sąd Najwyższy podziela pogląd tego Sądu wyrażony w powołanym postanowieniu z dnia 7 stycznia 2010 r., że nie ma podstaw do kwestionowania oświadczeń tych sędziów, którzy stwierdzili brak podstaw do ich wyłączenia, jednak wyłączenie ich jest uzasadnione okolicznością, że w społecznym odbiorze mogłyby powstać wątpliwości co do ich bezstronności. Sąd Najwyższy w szczególności wziął pod uwagę okoliczność, że powodem jest sędzia Sądu Rejonowego w [...], a jednym z pozwanych sędzia Sądu Apelacyjnego w [...].

Wyłączenie wszystkich sędziów orzekających w Sądach Okręgowych na obszarze właściwości Sądu Apelacyjnego w [...] ma podstawy także w wymogu pragmatycznej wykładni przepisów postępowania, zapobiegającej przewlekłości postępowania. Dopiero po okresie ponad dwuletnim od wytoczenia powództwa został niniejszym postanowieniem wyznaczony sąd właściwy do rozpoznania sprawy (art. 45 k.p.c.). Niewyłączenie wszystkich sędziów orzekających w Sądach Okręgowych w Apelacji [...] miałyby ten skutek, że po wydaniu orzeczenia przez jeden z tych Sądów Okręgowych powstałaby kolejna kwestia proceduralna w postaci konieczności wyznaczenia sądu właściwego do rozpoznania środka odwoławczego od tego orzeczenia. Sędziowie Sądu Apelacyjnego w [...] zostali bowiem już wyłączeni od rozpoznania tej sprawy.

Niniejsze postanowienie wyłącza od rozpoznania sprawy nie tylko sędziów wymienionych Sądów Okręgowych, którzy obecnie zajmują stanowiska sędziów tych Sądów. Dotyczy ono także innych sędziów orzekających w tych Sądach (w szczególności sędziów delegowanych i sędziów mianowanych w okresie późniejszym na te stanowiska). Podstawą wyłączenia nie był bowiem stosunek osobisty wyłączonych sędziów do stron, lecz ich orzekanie w określonym sądzie, będącym w strukturze Sądów Okręgowych obszaru właściwości Sądu Apelacyjnego w [...]. Z tego też względu nie było potrzeby i możliwości wymienienia z imienia i nazwiska wyłączonych sędziów.

Z tych względów na podstawie art. 45, art. 49 oraz art. 394 § 1 pkt 10 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2001 r., I PZ 57/01, OSNP 2003 nr 17, poz. 417) orzeczono jak w sentencji.